

WYNIKI BADAŃ PRÓBEK POLICHROMII Z PAWĘŻY ZE ZBIORÓW MUZEUM WOJSKA POLSKIEGO W WARSZAWIE

1. Miejsca pobrania próbek

Do badań pobrano następujące próbki:

Próbka 1: drewno z tarczy

Próbka 2: biel z litery W

Próbka 3: ciemna czerwień z bordiury - litery

Próbka 4: żółcień z korony

Próbka 5: pomarańczowoczerwona z tła

2. Analiza drewna

Wykonano trzy przekroje z próbki drewna: poprzeczny, styczny i promieniowy. Podczas obserwacji mikroskopowych przekrojów stwierdzono, że badane drewno jest rozpierzchłonacyniowe, o naczyniach wąskich, wielobocznych, w których występują spiralne zgrubienia. Promienie homogeniczne rzadko rozmieszczone, jedno- i wielorzędowe.

WNIOSEK: Jest to drewno lipowe.

3. Badanie pigmentów i spoiw

Próbka 2 złożona jest z dwu warstw bieli leżących na grubej warstwie żółtawego lakieru. W próbkach 3, 4 i 5 występuje kilka warstw: na białym gruncie znajduje się pomarańczowe tło (4,5) na które nałożono w partiach tła i bordiury błękit, w koronie jasną żółcień o chłodnym odcieniu ocieploną żółtym werniksem lub laserunkiem.

We wszystkich warstwach poddano identyfikacji pigmenty, w próbce 2 we wcześniejszej bieli oraz w próbce 5 w warstwie żółtej wstępnie oznaczono rodzaj spoiwa. Wyniki badań zawarto w tabeli.

Nr próbki	Nr warstwy	Barwa	Pigment	Spoiwo
2	1	biała	biel nierozpuszczalna w kwasach	olej
	2	biała	biel ołowiana	
3	2	czerwona	cynober, biel ołowiana	klej glutynowy
	3	błękitna	azuryt, biel ołowiana	
	4	biała	kreda	
4	2	jasnożółta o chłodnym odcieniu	żółcień ołowiana	klej glutynowy
5	1	czarna	pociemniały azuryt	
	2	błękitna	azuryt, biel ołowiana	
	3	pomarańczowoczerwona	minia	

Na podstawie powyższych badań można przyjąć, że na drewno naniesiono klejowo-kredowy grunt (co najmniej dwie warstwy). Centralną partię pawęży pomalowano na pomarańczowo-czerwony kolor przy użyciu minii w technice chudej tempery. Obrzeża powleczono błękitem, którym jest azuryt z dodatkiem bieli ołowianej. Warstwy te sprawiają wrażenie zaizolowanych – trudno jednoznacznie określić, czy jest to przeklejenie pod następne warstwy malarskie, czy izolacja zewnętrzna – w tym przypadku detale typu ornament bordiury mogą być wtórne. Izolacji nie ma w próbce 5 i obecny w niej azuryt uległ szernieniu.

Koronę wykonano w technice klejowej z zastosowaniem pigmentów ołowianych. Obok żółcieni niewykluczony jest dodatek bieli ołowianej. Przy pomocy metod aparaturowych można dokładnie określić rodzaj żółcieni i ewentualnie wydatować opracowanie malarskie: cynian ołowiawy (1300-1750) żółcień neapolitańska (od XVII w) czy masykot.

Litera W została namalowana olejno na grubej warstwie lakieru (izolacja? werniks?) po raz pierwszy bielą ołowianą, po raz drugi niezidentyfikowaną bielą (barytowa, glinka, tytanowa). Oba opracowania są dużo późniejsze.